

A GÉPESÍTETT SZŐLŐMŰVELÉS HÚSZ ÉVI TAPASZTALATAI FRANCIAORSZÁGBAN

Prof. ROGER LACOMBE

Mezőgazdasági Főiskola, Montpellier

Bár néhány úttörő már 1920-ban bevezette a traktort a francia szőlészetbe, azok száma Franciaország felszabadításáig (1946) korlátozott maradt. A géptípusok főleg az amerikai gyártmányú keskeny lánctalpas traktorokra, valamint a Montpellierben készült lánctalpas hidas változatra korlátozódtak.

1947-től kezdődően viszont a gépesítés igen gyorsan fejlődött. Ebben az időszakban ismerték el a szőlősgazdák a nagyobb arányú gépesítés elvi lehetőségét. Korábban ugyanis sokan a gépek nagyobb arányú használatának lehetetlenségét hangoztatták, minthogy a szőlőskertek szerkezeti felépítését, telepítését nem szándékoztak megváltoztatni. A kérdések elvi tisztázása után a talajművelési és a növényápolási munkák gépesítése már nem tűnt többé ellentmondásosnak.

1949-ben a Montpellier-i Borteknikai Intézet és a Nemzetközi Szőlő- és Borvásár bemutató rendezését határozta el és annak szervezésével és mindenekelőtt irányításával a Montpellier-i Országos Mezőgazdasági Főiskolát bízta meg.

E bemutató a gépesített szőlőtermesztés kezdetét jelentette. Az első és további bemutatók nemzetközisége hozzájárult a gépesítés fokozásához, a világ minden szőlőskertjében.

Ha a Borteknikai Intézet „Szőlő és bor” folyóiratában évente megjelent beszámolók alapján követjük a La Valette-i bemutatók történetét Montpellierben, felidézhetjük azt az utat, amelyet bejártunk és — anélkül, hogy a próféta szerepét játszanánk — foglalkozhatunk a jövő kilátásaival is.

1947—1950: Nagyüzemek gépesítése

Az első években — minthogy csak erre volt lehetőség — a nagyüzemek gépesítését szorgalmaztuk, és megkíséreltük annak ésszerű végrehajtását. Elsőként a talajművelés gépesítése volt a célunk. Abban az időben a *lánctalpas traktor* volt a szőlészeti gépesítés királya, és a talajművelés elvégzésére az ilyen típusú üzemekben ma is az. Tisztában voltunk azzal, hogy a gépek gyors elterjedéséhez az üzemeltetők gazdasági érdek alapján történő meggyőzése

szükséges. Ezért 1950-ben bemutattuk a traktor műszaki és gazdasági előnyeit, ami a fogatos munkához viszonyítva a traktor javára, mintegy 3 : 1 arányban volt kimutatható. A műszaki és a gazdasági érdek ellenére is az emberek még féltek a gépektől, ezért egyidejűleg fokozottan törekedtünk a balesetek megelőzésére, a balesetvédelemre.

1951—1955: A sokcélú, keskeny, kerekes traktor, a motoros kultivátor és a hidas traktor elterjedése

1951—52-ben felismerték a gépesített szőlőművelés előnyeit, de megvalósításához a telepítésben szerkezeti változásokat kellett volna elhatározni, amit viszont nem mertek megtenni.

Emiatt a gépeknek a meglevő birtokokhoz kellett alkalmazkodniok, ami sok hiányosságot, nehézséget eredményezett.

A gépnek ezt az alkalmassá tételét szükséges volt kiterjeszteni a szőlőművelésen túlmenő munkákra is, főleg a nagyszámú és változó szállításokra.

Ekkor hódított tért a sokcélú *keskeny kerekes traktor*, amelynek a fejlődés folyamán kialakult fontosabb jellemzői:

- csökkentett szélesség: 0,80 m,
- csökkentett hosszúság: legfeljebb 2,50 m,
- alacsony súlypont: 0,40 vagy 0,50 m,
- általában alacsony kivitel (alkalmazkodás a gyümölcsöshöz),
- differenciál zár,
- áramvonalas burkolat (a szőlők védelme érdekében),

Ezekhez a jellemzőkhöz járulnak a klasszikus traktorhoz is kifejlesztett korszerű megoldások:

- diesel motor,
- 6—8 sebesség,
- szabványosított motor, arányos és független erőleadótengely,
- kényelmes vezetőlés, stb.

A még mindig jelentős kiterjedésű kis-sortávolságú szőlőkhöz a Montpellier-i VIDAL George-féle 1922-ben készült *hidas traktor* terjesztendő megoldásnak látszott. Fejlesztése két változatban indult meg:

- kimondottan szőlőskertek számára kialakított és gyakran a vidékek szerint szakosított traktor,
- hagyományos kerekes traktor a szőlészeti vidékeken gyártott hidas vázra felszerelve, amelyet néhány óra alatt átalakíthatnak hagyományosról hidassá vagy fordítva.

A keskeny kerekes traktorok 1953-tól kezdtek tért hódítani, a motoros kultivátorok (kerti traktorok) 1952—53-tól, a hidas traktorok pedig 1954—55-től kezdődően terjedtek. Ebben az időszakban a lánctalpas traktorok száma is növekedett.

A kis- és középüzemek gépesítése

A fenti elgondolások elemzésénél úgy gondoltuk, hogyha a gépesítés műszaki, gazdasági és emberi síkon is érdemes, szükséges lenne, hogy ebből mindenkinek haszna legyen. Ezért 1953—54-től kezdődően napirendre tűztük a kis- és a középüzemek gépesítését is. Ehhez elengedhetetlen volt olyan traktor javaslatba hozatala, amely minden munka elvégzésére alkalmas, minthogy ezek az üzemek nem engedhették meg maguknak két erőgép törlesztését. Egyesek — egészen a legutóbbi évekig — a traktoron kívül megtartották a lovat is. Ezt biztonsági megoldásnak tekintették. A ló kétségtelenül jelentős üzemeltetési rugalmasságot nyújtott, de ez a módszer — amely nagyon kelleme a munkák szervezéséhez — fényűzést jelentett, és mint minden fényűzés, túl sokba került. Az állat és a gép egyidejű jelenléte kevésbé ésszerű megoldásokhoz vezetett és hátráltatta a fejlődést. Mi tehát igen sürgősen a feladatát javasoltuk. Bizony 10 évbe került, míg a szőlősgazdák ezt megértették.

Ebben az időszakban az összes nagy gyártó cégek még a szőlőt nem, vagy csak kis területen termesztő országok (Anglia, Németország) cégei is, sőt még nagy nemzetközi vállalatok is, a szőlészeti traktor piacát, mint gyártmányaik elhelyezésének fontos területét tekintették. Tanulmányozták a szőlészetek számára tervezett változatokat és versenybe léptek a kis helyi gyártókkal, akik addig jobban kielégítették a franciaországi szőlőskertek változatos igényeit.

A legnagyobb számot képviselő legkisebb üzemek gépesítése, amelyek csak 1 lovat tartottak, sokkal kényesebb kérdést jelentett. Ezekben az üzemekben egyidejűleg kellett eladni a lovat és megvásárolni az erőgépet. Itt általában a *motoros kultivátor* hódított tért, és 1953 körül a motoros kultivátorok állományának igen gyors növekedését láttuk az összes szőlészetben. Ezek a két- vagy négykerekes erőgépek jól látszottak alkalmazkodni az ilyen típusú, a szőlőgazdaságok 40%-át képviselő üzemekhez. Mégis a későbbiekben látjuk majd, hogy ezek azok az üzemek, melyek nem alkalmasak a mai értelemben vett gazdaságos termelésre.

Mindemellett a motoros kultivátor hatalmas szolgálatokat nyújt az ilyen üzemekben, annak ellenére, hogy az embernek ésszerűtlen munkakörülmények között számos munkát továbbra is kézzel kell végeznie. Ez az üzem felépítésére vezethető vissza. A motoros kultivátoron kívül tehát szükséges a földbirtoki és szociális körülmények megváltoztatása is.

Ily módon a sokcélú traktor és a motoros kultivátor nem hozta meg a végső megoldást, de legalább érezhető javulást jelentett gazdaságossági szempontból is a fogatolt vontatással szemben.

1955: Az üzemeltetők hozzáértése

A La Valette-i bemutatók — amelyek a valósághoz lehetőleg igen közel eső üzemikörülmények között folynak — mindenkinek tetszenek. Minden bemutatott gépnek hasznos mezőgazdasági munkát kell végeznie. A gépeket és az azokkal végzett műveleteket 3 munkaterületbe sorolják: a talajművelés, a növényvédelem és gyomirtás, valamint trágyázás munkaterületbe. Az összehasonlítások ily módon könnyűek és a haladás gyors. A gyártó cégek a gépanyaguk, személyzetük nagy erőfeszítést jelentő megoszlása ellenére szívesen vesznek részt, és a bemutatóknak eléggé egységes jellegük van.

A gépeket alapos magyarázattal mutatják be, pontosan meghatározzák alkalmazási területüket, elkerülve ily módon a vásárlók tévedéseit. Ez a műszaki szemlélet, amely a kereskedelmi szemlélettel párosul, bemutatóink egyik eredetisége és mind az eladók, mind a vevők számára hasznos.

Ennek ellenére, ha a gépesítés előnyei kézzelfoghatóak is, egyes üzemeltetők „nem ússzák meg sikeresen”, mások adósságokba keverednek, ismét mások elfáradnak vagy megsérülnek. Mindezt a gépet okolni könnyű, de téves volna. A hibás az a személy volt, aki nem tudta kihasználni sem az új gépeket, sem az új módszereket. 1954–56-tól kezdődően az ésszerű kihasználásra törekszünk az ember jobb hozzáértése alapján. Brossúrákat állítottunk össze és terjesztettünk, a szőlészeti gépek valóságos enciklopédiájaként minden évben katalógust adtunk ki, karbantartási, ésszerűüzemeltetési, traktorvezetési versenyeket rendeztünk, fokoztuk az Iskola Gépészeti Kultúr-Központjának az oktató tevékenységét, változatossá tettük azt, és közelebb hoztuk a lakóhelyhez, mindenki által hozzáférhető vándorülések formájában.

Ezenkívül a Borteknikai Intézetnek, főleg kezdetben fontos célkitűzése volt, hogy terjessze a nagy elgondolásokat és a nagy tanulságokat, amelyeket a három bemutató naphól szűrtek le, törekedve annak megvalósítására egész éven át.

A francia szőlőtermesztő szilárdan törekedett megismerni a gépét, de az oktatás ehhez nem volt elegendő. Szükséges volt a gyártó és az üzemeltetés között az egyetértés légkörének a kialakítása. Ezt végezte és végzi egyre jobban a kereskedelem.

A gyártó és az értékesítő a szőlősgazdának nemcsak új gépet ajánl, de új termesztési módszert is. Szükséges, hogy a termesztő a traktor kormánykerekénél nyugodtan végezze hasznos és ésszerű munkáját. Traktorának a motorhiba legkisebb lidércnyomása nélkül kell működnie. A kiállítók részéről nyújtott támogatással hozzájárultunk az értékesítés utáni szolgáltatások javításához. A gyártók és ügynökeik brigádot alakítanak és mindent megtesznek, hogy az üzemeltetőknek ne legyenek súlyos, vagy akár csak átmeneti meghibásodásaik. Mindez nagymértékben érvényes a pincefelszerelésekre is, a gyártó a pince minden felszerelését a maga egészében szállítja és a működésre kész pin-

cét „kulcsátadással” adja át. A paraszt és a mezőgépgyártó kezdi megérteni, hogy érdekeik összefonódnak. A gép ily módon hozzájárul a földtulajdonosok részéről annyira várt *biztonsághoz*, de ehhez szükséges még az is, hogy kizárják az egyetlen termény természetéből fakadó bizonytalanságot is, ezért bizonyos átállítás volt tanácsolható.

Az átállítás irányába mutatott bemutatóink mellett számos egyéb szerv javaslata is. Jelentős ezen a területen az alsó Rhone Languedoc-i Országos Szabályozási Vállalat egyre növekvő tevékenysége, amelyet olyan kitűnően lelkesít LAMOUR PHILIPPE. Az 1956. február 6-i fagy is arra ösztökelte a szőlő-termesztőket, hogy más növényeket is termesszenek, főleg gyümölcsöket (almát) telepítsenek.

Bemutatóink a melléktermékek felhasználásához is sok elgondolást ismertettek, de sajnos a nyilvánvalóan érdekes eredményeket nem követték a gyakorlati megvalósítások.

A szőlővessző felhasználása területén bemutatták:

- azok erjesztését biogáz előállítására céljára,
- préselt rakodólapok készítését,
- felhasználását a papírgyártásban.

Bemutatták a szőlőmag-olajat is, továbbá a seprőből készült szerves-trágyát, stb.

1956: Minőségvédelem

A gépesített szőlőtermesztés meghonosításának nevezhető első időszak befejezésére a borminőség kérdését vettük vizsgálat alá. Nem szabad, hogy a korszerű pincében található, általában vasból készült gépek a megtört bor vagy betegség okául szolgáljanak. Korrózió ellenes propagandát folytattunk a rozsdamentes acél és a műanyagok fokozott használata érdekében. A pincének is a gépesítés hozta meg a biztonságot.

1956-ban új korszakba léptünk

A gyakorlatban már mindenki elfogadta a gépesítést, a gép az üzemekben megtalálható, és azt megfelelő hozzáértéssel használják, a termelt bor minőségével sincs baj, de a szőlősgazdák élete — néhány kivételtől eltekintve — mégsem hasonlítható a többi dolgozóéhoz. A szőlősgazdák a terjeszkedés és a fejlődés felé fordultak ugyan, de megmerevedtek az őket körülvevő hagyományos szerkezeti felépítésben és a biológiai állományban. Nem akarják vállalni a kockázatot, amely ennek áttörésével jár, és eközben a szakadék, amely őket a többi gazdasági szektortól elválasztja, növekszik.

Megkíséreltük ezért a nehézségek elsimítását, hogy módot nyújtsunk a mindenki által kívánatosnak elismert gépesített szőlőtermesztés kibontakozásához. Ez a korszak ma is, és kétségtelenül még további számos évig tart.

Az elgondolás megváltozott: elmúlt a parcellák, a sortávolságok és a folyamatok megváltoztathatatlanságának elmélete, amelyekhez a gépeket — bármibe kerül is — alkalmassá kell tennünk. A jelenlegi elgondolás a gépben a termelékenység növelésének fő tényezőjét látja, attól az önköltség csökkenését, az egészséges, minőségi természtés megvalósítását várja. Így tehát a gépek köré kell kialakítani az üzemeket, a szőlősgazdák tevékenységét.

Íme a mi irányelvünk a második időszakhoz. Hogyan fejlődtek ebben a dolgok?

1956: Mezőgazdasági útszabályozás és tagosítás

Először az olyan kisebb problémák rendezését kíséreltük meg, mint amilyen az úthálózat kérdése. A mezei utakat mi „gépesítési kapuknak” neveztük és felkerestünk minden polgármestert, községi vezetőt, hogy a megfelelő utak jelentőségét előttük megvilágítsuk és meggyőzzük őket a következő jelmondatok helyességéről:

- „nincs traktor jó utak nélkül”,
- „nincs jó szállítás gumiabrons nélkül”,
- „nincsenek jó utak gumiabrons nélkül”.

Célunk érdekében bemutatókat is szerveztünk és elértük, hogy számos községben egycsapásra átalakították a szekereket, felszerelték azokat a gumiabronsokkal és ugyanakkor újra készítették útjaikat. Részben hengerezett földutakat, részben pedig szilárd burkolatú utakat alakítottak ki. A mozgalom jelentős volt és módot nyújtott az újabb fellendülésre. Az útviszonyok rendezése sokhelyütt ésszerű tagosítást is maga után vont.

1957: Teljes gépesítés

Végző célunk a teljes gépesítés (motorizálás) volt, ezért a nem, vagy csak kevésbé motorizálható munkák gépesítését is programba vettük. Ebben az időszakban — elsősorban az ültetvények gépesített kezelése és a gépesített szőlőnyitás érdekelt minket.

A permetezőszerek tökéletesebb porlasztása ezen a területen jelentős előrehaladást eredményezett (50 l/ha vízben oldott szerekből). Ugyancsak jelentős volt a repülőgépes növényvédelem, amely a munkát a talaj többé-kevésbé átázott állapota ellenére is lehetővé tette.

Foglalkoznunk kellett egyéb kényes műveletekkel is, így a szürettel, a metszéssel, a telepítéssel, a minőségi borkészítés automatizálásával stb.

A megoldás nem látszott lehetetlennek, legalábbis a műszakiak számára nem, minthogy már tudomásunk volt a szüretelőgép amerikai prototípusáról, amelyet a kaliforniai Davis Egyetemen LLOYD H. LAMOURIA alakított ki.

A franciák jól ismert találékonyságát segítségül kívántuk hívni. Ezért *találékonysági versenyeket* rendeztünk. Sok jó elgondolás látott napvilágot. Hogy csak néhányat említsünk: a forgó munkaeszközök, a gépkezelő kényelmének javítása, a szüretelt anyag kénevezése, a szőlőmanipuláló gép, stb.

1960—1967

Még tovább kellett lépnünk, ami eddig történt csak apró munka volt. Szükséges volt hozzányúlni a gépesítés rentabilitásának kérdéséhez. Az utóbbi években a közel teljes gépesítést szorgalmaztuk, foglalkoztunk az önköltséggel, a gépek és az előállított termék (bor) minőségével, a birtokviszonyokkal, szociális problémákkal. Mindezt azért tettük, hogy kijelölhessük a jövő feladatait, elmélkedhessünk, hogy kell azokat a telepítéseket megszerveznünk, amelyek közül néhány csak a 2000. évben lesz termő, és miként készítsünk a legtermészetesebb módon bort.

1963-ban kezdtük a gépesítés gazdaságosságát igen behatóan vizsgálni. Megállapítottuk, hogy a birtokviszonyok a gazdaságosság szempontjából kedvezőtlenek, az üzemek életképessé tételére szükség van területük nagyobbitására. A legkisebb üzemi területnek 20 ha körül kellene lennie, amelyben 2 emberi munkaegység és egy 25—30 lóerő teljesítményű traktor jó kihasználása lehetséges. A távolabbi jövőben a felesleges dolgozók távozása után a minimumot 60 ha szőlő, 6 emberi munkaegység és 3 db 30 lóerő teljesítményű traktor jelenti. A repülőgépes növényvédelem és a nagyteljesítményű szüretelőgépek üzembeállítása még nagyobb méretek ajánlását is indokolja.

Még akkor is, ha az új szerkezeti felépítés módot nyújthat olyan kezelési módszerek alkalmazására, amelyeket az iparban bevált módszerek sugalmaznak, nem szabad szem elől téveszteniünk sem a bor minőségét, sem a szőlőművelő életének általános légkörét.

Mostantól kezdve lehetőségünk nyílik 60 000—80 000 hl-es pincéink ésszerű felszerelésére, de ahhoz, hogy alkalmazkodhassunk a piachoz ez az egység valószínűleg túl kicsi. A gép egyre nagyobb helyet foglal el a feldolgozás és a kondicionálás terén, és az automatizálást is már nagymértékben alkalmazzák. Az ilyen berendezések helyes terheléséhez elengedhetetlen az egynemű és nagytömegű termelés. A folyamatos borkészítés példáját elsősorban nem azért említettük, mert jól biztosítja a megkívánt minőséget, hanem azért, mert megköveteli az „ipari” ügyvezetést, és főleg a hozzáértő borászati szakember munkáját. Az 5000—6000 hl-es egyedi pincéket a szőlősgazda szükségképpen maga irányítja. Minden jóakarata és intelligenciája ellenére sem ren-

delkezhettek azonban kellő hozzáértéssel és szaktudással. A fejlődés során előtérbe kerül a „gombnyomós” pince, amelyet a mérnök, és egy vagy két napszámos irányít, szemben a hagyományos pincével, amelyben 12—15 fő dolgozik, gyakran nehéz körülmények között, de feleslegesen.

A nem gondolkodó gép önmagában nem nyújtja a minőséget, de módot nyújt olyan szervezésre, amely azt biztosíthatja.

Társadalmi haladás — 1965

Szükséges, hogy az ember és családja előnyt húzzon a haladásból, élete könnyebbé váljék, élvezhesse a szabadidejét, ellássák öregsége, és betegsége idejére, mód nyíljon gyermekei iskoláztatására, és személyes kultúrájának fokozására, stb.

A gép önmagában még nem szállítja tálcán a sült galambot, de ha mindazok, akik a mezőgazdaságért felelősek, a mezőgazdászok, a tervezők, a terület-gazdálkodási szakemberek stb. összhangba hozzák a gépesítést a gazdálkodás egyéb tényezőivel, akkor célunkat elérjük.

Szőlészet a 2000. évben

Jelenlegi telpítéseinke még a helyeiken lesznek, amikor a gazdasági fejlődés a népgazdaságot már teljesen átalakítja, amikor az emberek a mostaninál igényesebbek lesznek, csak minőségi bort isznak és azt olcsón kívánják megvenni.

Már most kell előrelátnunk a telepítéseknek azt a típusát, amely módot nyújt a jövő gépeinek (szüretelő gépek, metsző gépek, stb.) műszaki kifejlesztésére és gazdaságos használatára.

Szüretelés és metszés gépesítése

DELLENBACH a szüretelés és metszés kérdéseivel részleteiben is foglalkozott. Az első prototípusokat már 3—4 éve bemutatták, és az első gépek ebben az évben kereskedelmi forgalomba is kerültek. A teljesen vagy részlegesen gépesített szüretelés első elgondolásai négy csoportba sorolhatók.

1. *Szüreti szállítóberendezések.* A szőlő szedése még kézzel történik és a telepítés is hagyományos. Az eljárás előnye a fürtök leszedése után, a szállítás és kezelés folyamán jelentkezik.

2. *A szüretelők teljesítményének fokozását elősegítő berendezések.* A szedés még mindig kézzel történik, de a tőkék a szedők számára jól hozzáférhetők, aminek érdekében különleges tőkealakítás szükséges.

3. *Szüretelőgépek*, amelyek a betakarítást emberi kéz nélkül végzik. Több módszer is elképzelhető: — a fürtök gépi levágása, pneumatikus bogyószedés, stb. A Franciaországban ezideig bemutatott prototípusok kizárólag kaszagerendával vagy ollóval történő vezérelt vágást végeztek.

4. *Kombinált gépek*. A szüretelőgépek egyúttal prések, bogyózók, kénázók, sőt mérlegelő berendezések, szikkasztók vagy zúzó is lehetnek. Az ilyen kombinált gépek a pincében (présházban) végzendő munkát jelentősen csökkenthetik.

A metszéshez ezideig használt pneumatikus, hidraulikus és mechanikus nyeseollók a metszőmunkások termelékenységét csak elégtelennek ítélt mértékben növelik. Ezért a megoldást egyelőre inkább a metszés mechanikus előkészítésben látjuk.

A szőlészet új irányai

Bizonyos, hogy a gépesítés nagyobb sortávolságot és sokkal nagyobb területeket kíván. Ugyanakkor feltétlenül szükség van a nagyobb egységekre összpontosított, tervezett termesztésre is.

Ezt a követelményt nemcsak a gép, hanem a társadalmi és gazdasági jellegű körülmények is előírják.

Gyors előrehaladásunk érdekében szükséges, hogy hozzáértő személyekkel az új műszaki lehetőségeket a legnagyobb mértékben kihasználjuk. De hogyan tervezzük meg kellő összhangban a nemzeti ipart, amelynek mérnökök százezrei állnak rendelkezésére és mellette a mezőgazdaságot, amely csak néhány felsőfokon képzett szakemberrel rendelkezik, és ezek is inkább a mezőgazdaságot szolgáló szervezetekben és iparágakban dolgoznak, nem pedig magukban a gazdaságokban.

Az *intellektuális beruházás* a mezőgazdaság számára elengedhetetlennek látszik, mégpedig a termesztés, a feldolgozás és az értékesítés szintjén egyaránt. Ehhez azonban nagy, 80 000—100 000 hl-es egységekre van szükség.

Ilyen körülmények között a szőlőtermesztő „megtermesztheti, ami eladható, és eladhatja, amit megtermeszt”.

Végül is a fogyasztók ízlésének kell érvényesülnie. Sajnálatos, hogy jelenleg a bor „láncolatában” (a talajtól a fogyasztó szájáig) nagyszámú olyan láncszem található, amely nem veszi egymást figyelembe. A szövetkezetek ügyvezetői, borászati szakértői a lehető legjobb bort kívánják előállítani, de munkájukat ezernyi, a bor minőségét érintő behatás éri és ezekkel szemben a gyakorlatban tehetetlenek. Előnyösebb volna, ha olyan bort kínálhatnánk, amely természetes állapotú, semmiféle változáson nem ment keresztül. Kilátás van arra, hogy kölcsönös megértés, szerződések, versenytárgyalások, stb. útján olyan telepítéseket, termesztési módszereket, kezelési és borké-

szítési módozatokat alakíthatunk ki, amelyek módot nyújtanak „tisztá állapotban” fogyasztható borok termelésére.

Ennek megvalósításához a csemetekertésztől kiindulva a fogyasztó asztaláig, egységes, a fogyasztók ízlését, kívánságait jól ismerő szervezetre van szükség.

Ily módon szervezett szőlőgazdaságok, iparszerűen dolgozó egységek mind Kelet- mind Nyugat-Európában, igen eltérő politikai rendszerek mellett, már ma is találhatók. A távolságok és a határok egyre inkább elmosódnak, és előnyös volna, ha mi is egyenlő pozícióból nézhetnénk ezzel szembe.

Ezek a nagy közösségek, iparszerűen dolgozó egységek, gyakran szemben állnak a *családi gazdasággal*.

Íme egy hatalmas és szenvedélyes vitákat kiváltó tárgykör. Néhány mondatban ki szeretném fejteni, hogy amit túlhaladottnak tekintünk, az a „gazdaság” és nem a család. Látnunk kell a „családi gazdaság” együttesben a második tag az, amely az elsőt a kibontakozásban megakadályozza. Mi a „család” mellett állunk, de az 1900-as évek elején kialakult „gazdaság” típus ellen állást foglalunk.

A biológiai és társadalmi emberi átalakulások lassúak, és gyakran nem is mehetnek végbe áldozatok, emberi tragédiák nélkül. A megfelelő közösségek kialakulását törvényhozási úton és kellő szervezéssel kell biztosítani. Minél tovább várunk, az áldozatok száma annál nagyobb lesz és az emberek megpróbáltatása fokozódik. Az országok mezőgazdasági politikáját a gépesítésre és az ebből folyó ipari kihatásra tekintettel kell kialakítani.

Az egységesen irányított szőlészet, amely a fogyasztók igényeit a legnagyobb mértékben figyelembe veszi; megvalósítható.

A szomszédok közötti megegyezés, közösségi érdekű szövetkezések, a termesztők csoportosulása, vagy legalábbis bizonyos gépek vagy szolgáltatások üzemeltetőinek a csoportjai (CUMA-növényvédelem, stb.) és minden esetben a lemondás a tehetetlen és túlhaladott mindenfajta individualizmusról, jelenti azt az utat, amely közelebb hozza a mezőgazdaságot az egyéb területek gazdasági fejlődéséhez.